

Forfatter: Flemming Conrad

Titel: Romantik (1800-1870)

Citation: Flemming Conrad: "Romantik (1800-1870)", i Flemming Conrad: *Romantik (1800-1870)*. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-periods-romantik1800-70-shoot-idm140580044039024.pdf> (tilgået 20. april 2024)

De episke genrer i metrisk form

Som tilfældet var med den dramatiske digtning, er også den episke frem til midten af 1820'erne overvejende metrisk. *Romance og kortere versfortælling*: Romancen, der siden J.L. Heibergs genreæstetiske kritik har været betragtet som en lyrisk-episk blandingsform (se *Kjøbenhavns flyvende Post*, redigeret af J.L. Heiberg, 28.1.1828, s. 42 f.; jf. hans *Prosaiske Skrifter*, bd. III, 1861, s. 209 o.a.st.), men her behandles under de episke genrer, hører til blandt periodens mest yndede digtarter. Den ligger i forlængelse af den allerede i 1700-tallets sidste årtier udbredte romance- og balladedigtning og den dermed forbundne fornyede interesse for folkeviserne. Netop denne kobling gjorde det muligt at se romancen som vidnesbyrde par excellence om, at den nye poesi efter 1800 betød en renæssance for den nationale 'folkepoesi', ligesom mindelser om norrøne digtformer i fx Oehlenschlägers "Guldhornene" (*Digte*, 1803) kunne underbygge forestillingen om en nordisk renæssance.

Ved siden af tekster i forlængelse af 1780'ernes uhyggeballader (af bl.a. Rahbek) bearbejder Oehlenschläger til en begyndelse folkevisetemaer, specielt nogle naturmytiske trylleviser, men også gammelnordiske temaer i bredere almindelighed i sydlandske versemål, eller han digter om middelalderlige emner i folkevisestil (især i *Digte*, 1803, samt *Poetiske Skrifter*, 1805); vellykkede folkevisepasticher som fx Oehlenschlägers "De tvende Kirketaarne" (*Ny danske Tilskuere*, udgivet ved Knud Lyne Rahbek, 19.5.1808) er imidlertid relativt sjældne. Blandt genrens tidlige dyrkere ses også Staffeldt; o. 1840 får den fædrelandshistoriske romance, til dels i folkevisens form, en renæssance hos Carsten Hauch.

Ved siden af folkevisen udnyttes også den folkelige vise, således af Grundtvig i romancerne om "Villemoes" (i *Danske og Norske historiske Mindesange*, udgivne af K.L. Rahbek, 1810) og "Bisp Villum og Kong Svend" (i *Roskilde-Riim*, 1814) samt af Poul Møller o. 1817-18. En frugt af disse bestræbelser er Chr. Winthers "Træsnit" (i *Digte*, 1828), der blander middelalderlige emner med moderne.

I 1830'erne trænger et samtidigt, fx aktuelt politisk stof ind i romancen, bl.a. i Poul Møllers "Kunstneren mellem Oprørerne" (i *Nytaarsgave fra danske Digtere*, udgivet af H.P. Holst og Chr. Winther, 1838). I øvrigt udmærker 1830'erne og begyndelsen af 1840'erne sig ved en rig produktion af til dels ustrofiske versfortællinger med nutidsstof som fx Paludan-Müllers *Zuleimas Flugt. En Fortælling* (1835), Chr. Winthers "Annette" (i *Nogle Digte*, 1835) eller "I et romersk Osterie. En Skizze" (i *Digtninger*, 1843), Bødtchers "Mødet med Bacchus" (i *Gæa, æsthetisk Aarbog*, udgivet af P.L. Møller, 1846) og Heibergs "De Nygifte" (i *Nye Digte*, 1841). Flere af disse vidner om tidens Byron-fascination.

En vigtig nyskabelse inden for romancedigtningen sker med udgivelsen af de to romancekredse i Oehlenschlägers *Helge. Et Digt* (1814), der følges op af hans *Nordens Guder* (1819) og senere af Ingemanns *Holger Danske* (1837) samt Hauchs *Valdemar Atterdag* (1861) og *Valdemar Seier* (1862). Der er, som det også vil fremgå i det følgende, en tendens i perioden i retning af den store, kombinerede komposition.

Det store episke digt udvikler sig på lignende måde som de kortere former og til dels i nær tilknytning til disse. Fra århundredets begyndelse dyrker Oehlenschläger således det nordiske heltedigt, først det humoristisk tonede "Thors Reise til Jotunheim" i germansk strofeform med stof fra *Den ældre Edda* (i *Nordiske Digte*, 1807, siden stillet forrest i romancecyklen *Nordens Guder*, 1819); siden fulgte heltedigtet *Hrolf Krake* (1828). Imellem disse nordiske kompositioner ligger bl.a. Ingemanns *De sorte Riddere* (1814), der i ottaverim bygger på stof fra sagn og folkebøger, samt Grundtvigs *Roskilde-Riim* (1814), en art rimkrønike-digtning med indlagte romancer. Der er i disse år glidende overgange mellem epos, romance og romancecyklus. Senere følger Ingemanns versromaner om emner fra dansk middelalder (*Waldemar den Store og hans Mænd*, 1824, og *Dronning Margreta*, 1836). Endnu hen mod periodens slutning møder man i Chr. Winthers *Hjortens Flugt* (1855) det store fortællende digt, også henlagt til dansk middelalder.

Imidlertid rammer tendensen efter 1830 til at opdyrke emner fra samtiden også de større episke former på vers, først Paludan-Müllers store versnovelle *Dandserinden* (1833), der minder om den samtidige hverdagshistorie, siden samme forfatters versroman *Adam Homo* (1842-49). Som tilfældet var med den samtidige kortere versfortælling, vidner også disse værker om Byrons indflydelse på tidens litteratur.